

بررسی ارتباط فضای سبز شهری با سلامت اجتماعی شهروندان

نمونه موردی: مناطق 2 و 8 تبریز

رحمت محمد زاده¹، فاطمه اغنایی^{2*}، توحید احمدی³

1-دکترای جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشیار گروه معماری دانشگاه تبریز

2-دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه تبریز

Fatemehaghnaei@gmail.com

3-دکترای جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه شهیدبهشتی تهران، عضو هیأت علمی
جهاددانشگاهی واحد استان آذربایجان شرقی

Tohidahmadi@yahoo.com

چکیده

مقاله حاضر جهت بررسی تاثیر فضای سبز بر سلامت اجتماعی انسان، در تلاش است تا ضمن بررسی هر یک زیر مقیاس های سلامت عمومی به سه سوال زیر پاسخگو باشد: 1- بین فضای سبز و سلامت اجتماعی ارتباطی وجود دارد؟ 2- چه ویژگی هایی از فضای سبز روی تاثیر آن بر سلامت اجتماعی افراد ارتباط دارد؟ 3- بین میزان و زمان استفاده شهروندان از فضای سبز و سلامت اجتماعی آن ها ارتباطی وجود دارد؟ هدف تحقیق پاسخگویی به سوالات مطرح شده و همچنین یافتن رابطه بین میزان و زمان استفاده از فضای سبز و نیز برخی ویژگی های فضای سبز و تاثیر آن ها بر روی میزان سلامت اجتماعی است. تحقیق به روش مقایسه ای، به شیوه پرسشنامه در میان ساکنین محلات مناطق 2 و 8 تبریز انجام گرفت. یافته های آزمون نشان داد که بین فضای سبز و سلامت اجتماعی ارتباط معناداری وجود دارد و میزان و زمان استفاده از فضای سبز نیز در میزان اثر گذاری فضای سبز بر روی سلامتی تاثیر دارند. عوامل فردی نیز در میزان سلامت اجتماعی دخیل هستند که مورد بررسی قرار گرفتند. همچنین از بین ویژگی های فضای سبز که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت مولفه امنیت پارکها بیشترین تاثیر را بر روی نقش فضای سبز در میزان سلامت اجتماعی افراد ایفا می کند.

واژگان کلیدی: فضای سبز، سلامت اجتماعی، پرسشنامه (GHQ)

1- بیان مسئله

افزایش شتاب زندگی مدرن شهری و فرهنگ "بی تفاوتی مدنی" شهرنشینان، منجر به کاهش ارتباط و تعامل اجتماعی شهروندان با یکدیگر و غفلت از اهمیت فضای عمومی بسترساز برای این تعامل های اجتماعی شده است. به طوری که امروزه در آبادی های شهری، به ویژه در مادرشهرها، ارتباط مستقیم با محیط طبیعی، یا بسیار ناچیز است، یا اینکه اصلاً وجود ندارد (166: 1980 Norberg). از سوی دیگر با استقرار دولت رفاه و به رسمیت شناخته شدن حقوق شهروندی و نوع زندگی امروزی، نیاز افراد جامعه را برای گذران اوقات فراغت افزایش داده و این امر تقاضا برای گسترش فضای سبز و ایجاد پارک ها را در شهرها به دنبال دارد (8: Oski, 1988)، بنابراین این اگر شهر، مهد و گهواره انسان امروزی است، هر چه این گهواره شاداب تر، سرسبزتر و شکوفاتر باشد، امنیت و آرامش در آن بیشتر و رشد بهنجار و موزون انسانی بیشتر است (میکائیلی و کیازاده، 116: 1386) بر این اساس می توان گفت فضای سبز شهری، بخشی از فضای باز شهری است که عرصه های طبیعی یا اغلب مصنوعی آن زیر پوشش درختان، درختچه ها، بوته ها، گل ها، چمن ها و سایر گیاهان است که بر اساس نظارت و مدیریت انسان با در نظر گرفتن ضوابط، قوانین و تخصص های مرتبط با آن، برای بهبود شرایط زیستی، زیستگاهی و رفاهی شهروندان و مراکز جمعیتی غیر روستایی، حفظ، نگهداری و یا احداث می شوند (نخعی مقدم و سرگزی و ملک، 1386: 199). این نظر که فضاهای سبز شهری بر رفتار شهروندان تأثیر می گذارند و می توانند برای تنظیم رفتار به کار برده شوند امری پذیرفتنی است و اصول چنین امکانی وجود دارد که از طریق برنامه ریزی و طراحی فضاهای سبز شهری و از راه ترکیب این گونه طرح ها با نوع نظام انتظام دهنده، مراتب ارتقای اخلاقی و اجتماعی افراد جامعه را فراهم ساخت به طوری که تنها تماس با طبیعت قادر به جبران صدمات وارده به هویت و فراهم آوردن رشد موزون شخصیت باشد (255: Choay, 1986). از دیگر سو، یکی از معیارهای ارزیابی کیفیت محیط هر شهر، وجود فضاهای سبز عمومی است، فضاهایی که شهروندان در آنها